

⊗ Averz

Na líci zberateľskej euromince je vyobrazený ná-kres padáka zostrojeného Štefanom Baničom z dobovej patentovej listiny. V ľavej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky. Pri spodnom okraji zberateľskej euromince vľavo je v opise letopočet 2020 a vpravo je v opise názov štátu SLOVENSKO. Pod vyobrazením padáka je značka Mincovne Kremnica, štátny podnik, ktorú tvorí skratka MK umiestnená medzi dvoma razidlami, a pod ňou sú štylizované iniciálky autora zberateľskej euromince Mgr. art. Petra Valacha PV.

Pamätník Štefana Baniča na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave

⊗ Reverz

Na rube zberateľskej euromince je vyobrazený portrét Štefana Baniča. Vpravo od portrétu je v dvoch riadkoch označenie nominálnej hodnoty 10 EURO a v opise meno a priezvisko ŠTEFAN BANIČ. Vľavo od portrétu sú v opise letopočty jeho narodenia a úmrtia 1870 a 1941 oddelené grafickou značkou.

⊗ Údaje o minci

Nominálna hodnota:	10 eur
Materiál:	Ag 900/1000, Cu 100/1000
Hmotnosť:	18 g
Priemer:	34 mm
Hrana:	ŠTEFAN BANIČ - VYNÁLEZCA PADÁKA
Náklad:	limitovaný, maximálne 11 000 ks v bežnom a proof vyhotovení
Autor návrhu:	Mgr. art. Peter Valach
Rytec:	Dalibor Schmidt
Výrobca:	Mincovňa Kremnica, š. p.

Vydala: © Národná banka Slovenska, október 2020
Text: PhDr. Miroslav Sabol, PhD.
Foto: www.magistra-historia.sk,
www.smolenice.com, www.wikipedia.org
[www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/
eurove-mince/zberatelske](http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske)

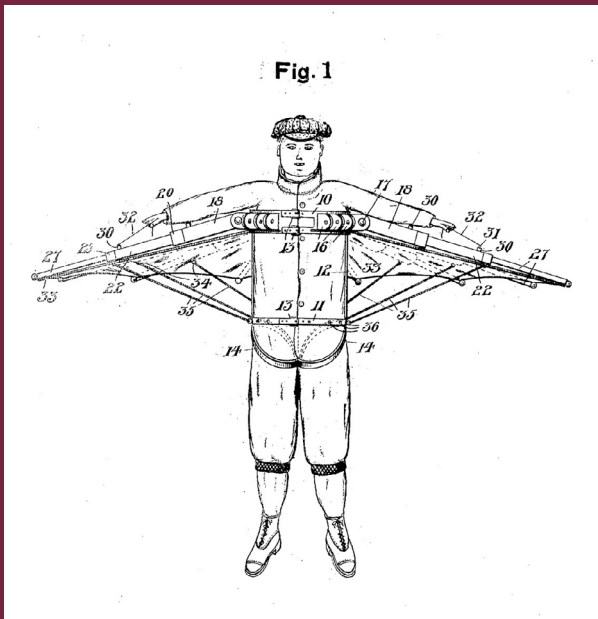
www.nbs.sk

Štefan Banič

150. výročie narodenia

STRIEBORNÁ ZBERATEĽSKÁ EUROMINCA

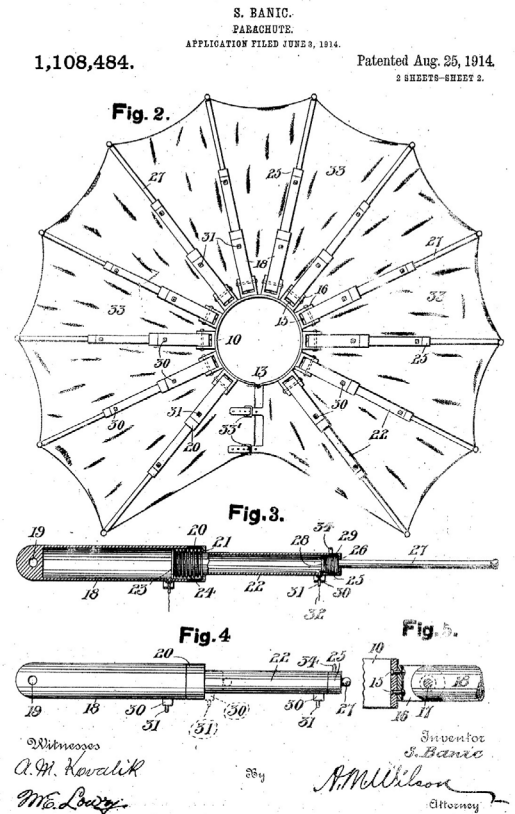
Postava s padákom z patentovej listiny, 25. august 1914

Štefan Banič, slovenský konštruktér a vynálezca, sa narodil 23. 11. 1870 v Neštichu (dnes súčasť Smoleníc). Vyučil sa za murára a ako mnoho ďalších rodákov odišiel v roku 1907 ako 37-ročný za prácou do Ameriky. Usadil sa v Pensylvánii, v meste Greenville. Zamestnal sa ako baník a kamenár, pracoval aj v strojárskych závodoch, kde sa prejavil jeho zlepšovateľský talent.

Začiatok 20. storočia sa niesol v znamení prvých leteckých pokusov. V roku 1912 sa Banič stal svedkom tragickej leteckej nehody, nie ojedinelej v časoch rodiaceho sa letectva. Nehoda ním otriasla a podnietila ho k úvahám, ako pomôcť letcom v nebezpečenstve opustiť neovládateľný stroj. To ho priviedlo k aviatike. V improvizovaných

podmienkach a za pomoci priateľov sa mu podarilo navrhnuť prvý použiteľný letecký padák pracujúci na princípe dáždnika. Otváral sa sústavou niekoľkých pružín a mal vyriešené tzv. plávanie vo vzduchu. Padák sa upevňoval na telo letca popruhmi v hrudnej časti pod ramenami. Letec bol do padáka zaklinený a nevisel voľne na lanách tak, ako to poznáme dnes. Ak chcel Banič dosiahnuť uznanie svojho patentu, musel uskutočniť zoskok. Pred očami zástupcov z Patentového úradu letectva USA 3. júna 1914 zoskočil vo Washingtone zo strechy výškovej budovy, historické zdroje uvádzajú 15- až 41-poschodovú budovu. Pokus zopakoval zoskokom z lietadla z výšky 600 m. Americký patentový úrad mu 25. augusta 1914 na základe predvedených zoskokov udelil patent - právo vyrábať, používať a predávať vynález v Spojených štátoch amerických.

Ukázalo sa, že Baničov padák má prednosti hlavne v nízkej hmotnosti a pohotovosti využitia. Banič sa stal populárnym, tešil sa záujmu verejnosti, tlače i leteckých odborníkov. Noviny Detroit News uviedli, že v novembri 1914 Banič svoj patentový vynález predložil zástupcom vojenského letectva USA. Americká armáda Baničov patentovaný padák odkúpila, ale do výstroje svojho letectva ho nezaviedla. Letecké zbory USA prijali niekoľko týždňov po vypuknutí prvej svetovej vojny Štefana Baniča za čestného člena. Americké letectvo vstúpilo do poslednej fázy vojny, bojovalo vo zväzku francúzskeho letectva. Letci eskadry Lafayette výnimočne používali aj padáky, pravdepodobne aj Baničov,

Nákres konštrukcie padáka, 1914

hodnoverný dôkaz o tom však nie je. To však neznižuje Baničov priekopnícky technický počin.

Napriek úspechom v zlepšovateľstve sa Banič po štrnástich rokoch vrátil do Československa a zamestnal sa v kameňolome ako strelmajster. Venoval sa ovocinárstvu a prieskumom krašového systému v horstve neďaleko Smoleníc. V roku 1929 sa stal spoluobjaviteľom jaskyne Driny. Jeho kariéra vynálezcu však už nepokračovala. Zomrel 2. 1. 1941 v rodnom Neštichu.